

# SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.  
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.  
Posamezne številke veljajo 7 kr.  
Naročnino prejema upravištvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznaniha (inserati) se sprejemajo in velja tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.  
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.  
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.  
Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 68.

Ljubljani, v četrtek 24. marca 1892.

Letnik XX.

## Urnava valute.

I.

Dne 8. t. m. se je sošla na Dunaju enketa za urnavo valute, dne 17. t. m. je končala svoje delo; 36 od finančnega ministra izbranih teoretikov in praktikov je izreklo svoje mnenje o tem za našo državo toliko važnem vprašanju.

Iz prva so se ti veščaki skoraj brez izjeme izrekli za zlato veljavo, in svet se je nekako čudil, da ti možje s toliko brezskrbnostjo priporočajo zlato veljavo, ono velikansko denarno podjetje, ki se je doslej posrečilo le Angliji. Drugi teden pa so veščaki že treznejše sodili. Profesor Milevski je bil prvi, ki se je pokazal bolj naklonjenega dvojni veljavi, končno pa priznal, da vprašanje sploh še ni zrelo. Le tedaj bi bilo mogoče takoj uvesti zlato veljavo, ko bi mogli od drugih držav dobiti mnogo zlata. V gospodarskem oziru je denar to, kar kri v telesu. Nenadna vpeljava zlate veljave pomenila bi popolno prenovljenje krvi našega gospodarskega telesa iz tujih teles, to pa je gotovo predrzen poskus, zdravljenje na življenje in smrt.

Telo se mora pravilneje, naravneje zdraviti, razvoj mora biti organski, potem more stati krepko na svojih nogah. V tem oziru pa je za nas najpotrebnejši mir in stalni ter zdravi razvoj naše trgovine na zunaj.

Čujmo, kako se je izjavil vitez Taussig, vodja občnega zemljiško-kreditnega zavoda. Ta mož je praktik in brez predsodkov, zato pa je tudi naravnost povedal svoje mnenje, da sedaj še ne gori za vso to lepo stvar. Svaril je odločno pred nepremišljenimi poskusi brez trdne realne podlage. On ni načelno proti urnavi valute, a misli, da vprašanje še ni zrelo.

Kar se tiče zlate veljave, meni, da v sedanjih razmerah v praksi skoraj druga ni mogoča, a drugo vprašanje je, kje in kako naj država dobi potrebne zlata. V Angliji n. pr. pride na vsako glavo prebivalstva 30, v Franciji 47, v Nemčiji 25 naših sedanjih goldinarjev v zlatu, kar znaša po priliki za

Anglijo 1170 milijonov, za Francijo 1800 milijonov in za Nemčijo 1000 milijonov goldinarjev v zlatu. Iz tega pa sledi, da ne zadošča 300 do 350 milijonov sedanjih naših goldinarjev v zlatu za podlago gotovih izplačil.

Pridobljenje in ohranjenje zlata pa je čisto gospodarsko vprašanje, a v tem oziru je Avstrija jako na slabih nogah, ker je dolžna v inozemstvu nad štiri milijarde goldinarjev. Vzemimo sedaj obresti in amortizacijo tega velikanskega dolga in primerjajmo jih s prebitkom naše trgovske bilance, iz vsakdo se lahko prepriča, da optimizem v tem oziru ni na svojem mestu. Vsakdanja izkušnja namreč uči, da je zlato egoist, v svoji lastnosti kot denar pa jako previdno, ker navadno beži od tam, kjer se ne čuti varnega.

In kako sodijo veščaki o relaciji? To vprašanje se nam zdi tolike važnosti, da bomo o tem še govorili. Danes omenimo le mnenje viteza Taussiga.

Urnava valute ima za prebivalstvo ravno v tem največji pomen, kako se bode določila relacija, to je, razmera v vrednosti sedanjega in novega denarja. To vprašanje že dolgo časa beli glave, kajti borza ni več gorkomer za našo gospodarsko temperaturo, temveč peč, v kateri se dela vročina in vsak dan sožge velik del ljudskega imetja.

Stara relacija srebra k zlatu se je toliko premenila na škodo prvega, da zgubimo skoraj 20 kr. pri enem goldinarju. In pri urnavi našega denarstva moramo računati s tisoči milijonov. Da bodo pri tem imeli dobiček edino le veliki kapitalisti à la Rothschild, o tem ni nikjer najmanjšega dvoma.

Že sedaj od urnave valute pričakujejo „mnogo trgovskih podjetij, ki se po načelu spekulacije v kurzu bančnih vrednostij že sedaj eskomptujejo.“

Določitev relacije med staro in novo denarno jednoto je v resnici os, okolu katere se suče vsa urnava valute.

Kajti tu se gre v prvi vrsti za visokost one vrednosti, katero hočejo priznati novi denarni jed-

noti, s katero se bodo povračali stari dolgovi. V tem tiči vsa važnost tega vprašanja. O tem prihodnjih.

## Deželni zbor kranjski.

(VI. seja, dne 18. marca.)

Raznotere prošnje se izročé odsekom.

Poslanec Hribar poroča v imenu finančnega odseka o računskem sklepu deželnega posojilnega zaklada za l. 1890.

Prihodkov je bilo 195.078 gld. 67 1/2 kr., mej temi je pogojeni državni donesek 127.227 gld. Skupno pokritje je v primeri s proračunom večje za 36.847 gld. 67 1/2 kr., ker se je veliko večje število dež. posojil. obveznic, ki so bile lastnina posojilnega zaklada, prodalo drugim zakladom, nego je bilo pri sestavi proračuna pričakovati.

Potrebščina pa je znašala 220.788 gld. 4 kr., to je 46 gld. 36 kr. več, kakor je bilo proračunjeno.

Poročilo se je vzelo na znanje in sprejel tudi predlog poročevalčev, naj vodstvo v prihodnje napravi natančnejši izkaz o dohodkih in troških.

Poslanec dr. vitez Bleiweis poroča o prošnji okrajno-cestnega odbora kranjskogorskega za odpis deželnega posojila 610 gld. Poročevalec omeni, da so sicer vremenske nezgode v tem okraju naredile mnogo škode, a vendar ne sme v tem slučaju obveljati načelo, da bi se posojilo odpisalo. Okraj je dobil večjo podporo in deželno posojilo, katero mora v obrokih povračevati. Odsek torej ne more družega predlagati, kakor da se obrok za jedno leto podaljša, to je, do konca l. 1898. — Obvelja.

Isti poroča o prošnji občine velikolaške za podporo v zdravstvene namene in nasvetuje 300 gld. podpore. — Obvelja.

Posl. vitez Langer poroča o prošnji katol. šolskega društva na Dunaju za podporo tamošnjemu učiteljskemu seminaru in z ozirom na to, da noben Kranjec ne obiskuje tega zavoda in ima društvo razmeroma precej dohodkov, nasvetuje, naj se prošnja odkloni. — Obvelja.

## LISTEK

### Molek in meč.

(Spisal A. Medved.)

Trajnejšega in lepšega spomenika ne more postaviti narod svojim vodnikom, kakor ga jim poslavi v narodnih pesmih. Od roda do roda gojé preprosti, toda zdušni glasovi njih spomin. Možu, kateremu je posvetilo slovensko ljudstvo nekaj pesniških cvetic, zgradili in odkrili so hvaležni Avstrijani na Dunaju veličajen spomenik. Ta mož se imenuje grof Radecki.

Komu med Slovenci ne vzbudi to ime domovinskega ponosa? Komu med osivelimi vojščaki, ki so se borili še pod njegovim praporom za vero, dom, cesarja, ne razneti to ime veselo-žalnih spominov na burne čase? Slovenci ne poznamo bojnega poveljnika, ki bi se našim oboroženim sinovom toliko prikupil in obljubil, kakor grof Radecki. In zakaj on?

Slavni vojskovodja je bil prijazen, ponižen, skromen, blagosrčen, a tudi ognjevit, previden in hraber. Njega so krasile vse kreposti vernega kato-

ličana. In katoliška vera, nje nauki, nje resnice niso li stopnice, po katerih stopa človek z višjega stala med ubožce in podložnike. Ali ni katoliška vera poljna vez odličnih in neznatnih, bogatih in bornih, učenih in nevednih zemljanov. Gotovo ne bi bil Radeckemu ohranjen toli globok, neizbrisen spomin, ako bi ne bil veren in vsled vere odičen z vsemi krepostmi, ki delajo vodnike vernemu ljudstvu poljudne.

Radecki je bil goreč katoličan in zato neomajen značaj. On ni dajal verskim resnicam prostora samo v duhu, ampak tudi v sercu, on ni kazal verskega prepričanja samo v besedah, marveč tudi v dejanjih, s kratka: on ni trgal vere od življenja, da bi jo smatral za samostalen, vednosten sestav, ki ima samo precej vpliva na življenje preproste množice. Vednostni sestavi se gradé in zopet padajo. Gotove politične težnje so danes potrebnejše in pravičnejše tu nego tam. Človeška naziranja o vedah, umetnostih, o znamenitih dejanjih in govorih se menjajo mnogokrat ob noč. Večna so samo načela katoliške cerkve, ker so razodeta resnica, večno je samo, kar je božjega in ker je božje. Brez stalnih, neomajnih načel pak si značaja niti misliti ne moremo. Bodi že značaj po vseh različnih opredelbah

karkoli, njegovo bistvo obsega v sebi pojem stalnosti. Zato pravim: ker je bil Radecki goreč katoličan, bil je tudi značaj, kakoršne vzgaja samo katoliška cerkev.

Leonova učenjaška družba je izdala ob priliki, ko se je odkril Radeckega spomenik, zanimivo in slavno primerno knjigo. V tem slavnostnem delu so objavljeni listi, katere je pisal naš vojskovodja svoji hčeri Frideriki.

Jasno odseva iz lepih pisem verski duh slavnega očeta. Globoka udanost v trpljenje, ravnodušje, modra premišljenost v zadregah in stiskah, kakoršnih je toliko vžil na bojišču, neomahljivo zupanje v Boga, naravnost izražena zavest, da daje Bog pomoči njegovi vojski, prava svojstva značajnega moža prevevajo vsa ta pisma. Iz njih popolnoma spoznavamo blago notranjost slavljenega bojevnika.

Pripovedujejo, da je Radecki večkrat v težavnih in nevarnih položajih molil na konju rožni venec. Nekoč je baje izgubil molek, katerega je vsikdar vestno s seboj nosil. Stopi s konja in ga išče po tleh. Išočega opazi vojak in ponižno vpraša, kaj je izgubil. Vojak osupne, ko mu sivi vojskovodja razodene, da išče molek. A poslednji dvigne svoj molek



zapora in 1000 glid. glóbe obsojen od praškega sodišča, je pravi vzor sličnega krvosésa. Obsojen je bil radi 49 prestopkov oderuštva; uničil je šest premožnih posestnikov, in priče so mu dokazale, da je jemal po 24, da 80, 160 do 180 odstotkov obrestij od svojih dolžnikov, in Popper — čujte! — je milijonar! Pričelo se je z — menico in završilo z — beraško palico. Od premožnega kmeta do siromašnega kočarja in občinskega redarja, od mlinarja do tlačana, v vseh vrstah vaške družbe izbiral je svoje žrtve; mirno in brez zapreke jih je žulil in izsesaval, dokler mu ni ostala v rokah gola koža gospodarskega mrtveca, in tako dolgo je uganjal ta oderuh svoja lopovstva, da se konečno usmili — eksekutor in naznani oderuha gosposki.

Čemu to navajamo? Ker se bode izvestno marsikak čitatelj vsled napominane obsodbe spomnil v svoji domovini slične figure, kajti mnogo, mnogo je i pri nas sličnih Poppov, ki izsesavajo naše kmete, zajedno pa vkladajo v svoje neiztrpne blagajnice tisočak za tisočakom v škodo slovenskega gospodarja. Marsikdo bode natihoma vskliknil: „Taisto je zaslužil ta ali oni vže desetkrat pri nas!“

Dokler se bodo s posojili na menice pečali pri nas zasebniki, kot z izključnim obrtom, dotlej ni moči zabraniti lihve in vedno bodo kupičili posamičniki tisoče in tisoče iz nekrvavega ropa, pri kojem revolver zastopa — menica! Slobodno razkosovanje posestev, prečudno postopanje pri zavarovanju proti ognju in največja prostost v vsprejemanju kredita, osebno meničenega, vse to siloma peha kmeta v roke oderuha. Kmet sam mora se postaviti na jedino pravo stališče, da posestvo, koje je poddedoval po očetu in je upravlja, ni izključljivo njega imetek, temveč vsega rodu in njega potomcev. Na to stališče se mora postaviti ves stan in prisiliti svoje zastopnike, da istotako učinijo. In kedar si bodo tudi zakonodavni zbori osvojili ta nazor, izdane bodo take postave, ki prepovedujejo, posestvo poljubno zapravljati in izročiti v menicah tujim ljudem.

Da, naš kmet je zaveden in rodoljuben, toda njega srcu je pristopnejše navdušenje, nego meničenje pravo njegovemu razumu. Nravni značaj njegov pa radi tega ne stoji nižje, izvestno, in povsem bi ne bila nobena hiba, ko bi ne bilo — menice!

Slovenski kmet, naš gospodar ne sme poznati druge menice, nego posojilniške ali hranilniške. Kmetski dolg na menice zasebnega upnika je običajno poslednji gospodarski udarec onemoglemu posestniku.

V dokaz, kako veselo se ustanavljajo in razvijajo naši slovenski denarni zavodi, navajamo, da štejemo vže zdaj 54 slovenskih posojilnic, in sicer 14 na Koroškem, 13 na Kranjskem, 7 na Primorskem in 20 na Štirimskem.

Kakor nas skušnja uči, ne dá se napominano zlo ináče zaprečiti, nego z občnim poučevanjem; predvsem je pa želeti, da se naše posojilnice postavijo na zdravo podlago, kakor to priporoča celjska „Domovina“ z dne 19. t. m. Kdor pa čuti v sebi poklic, kot rešitelj našega kmetstva, ima tu širo polje za najrodovitnejše delovanje.

gori imenovana listina iz leta 1568 omenja že „erwierdigen geistlichen und Hochgelehrten Herrn Thoman Reittlinger Thuemb Proben zu Laibach“.

Novomeški prošt Marko Kuhn je živel še leta 1621, torej je vladal v tej službi 1605—1621, ne do leta 1618. (Mitth. f. Kr. 1865. 108.) Prošt Nikolaj Mrau (episcopus Scardonensis, ne Cardonensis) je bil novomeški prošt že leta 1630, ne še le leta 1634. (Mitth. f. Kr. 1865. 85.)

Ljubljanski stolni kapitelj šteje sedaj razven prošta in dekana 8 kanonikov, katerim sledi 5 častnih kanonikov, 13 konzistorijalnih in 36 duhovnih svetovalcev. Aktualnih konzistorijalcev je pod vodstvom mil. knezoškofa 15, prosinodalnih ispraševalcev 12, in škofijsko sodišče pod vodstvom prelata dr. Čebaška šteje 7 udov. Vodja bogoslovnih študij je mil. g. prošt dr. Klofutar; bogoslovce poučuje 6 profesorjev in 3 izvanredni docenti za liturgijo, cerkveno umetnost in petje. Nato sledé veroučitelji ljubljanskih šol in zastopniki cerkve v raznih školskih zborih v škofiji.

Dekanije in razne fare po dekanijah so razvrščene v abecednem redu. Pri vsaki fari so naznane vse podružnice in kapele njej poredjene.

**Z Goritice**, dne 23. marca. Danes je bila zopet konkurenčna obravnava zastran naše cerkve. Občina s preč. gospodom nadžupnikom Zorcem zjediniila se je slednjič v tem, da se bode cerkev podaljšala s prostovoljnimi darovi. Ker je ljudstvo zelo navdušeno za to, upamo, da bo tudi pri tem ostalo. Z delom prične se še to pomlad.

Bog ohrani gospodu nadžupniku Zoreu zdravje, občini domžalski pogum, beneficijatu g. Strupiju pa potrpežljivost, in upati smemo, da bomo v jeseni službo božjo imeli „za silo“ že v podaljšani cerkvi!

**Iz Hrenovic**, 23. marca. Danes smo pokopali Heleno Mejak, po domače Škrjančovo Lenčko. Bila je rajna, sicer uboga dekla, a bila je izmed tistih poslov, kateri ne preminjajo vedno svojih služb, ampak ostanejo pri hiši rod za rodom, dokler jih Gospod Bog ne pokliče k sebi. Rojena 7. aprila 1815 v Hrenovicah prišla je osem let stara, torej leta 1823 na Dilce k Škrjancu služiti, kjer je do smrti vedno ostala skrbna za hišo, katerej je služila. Lahko se reče, da še v sivi svoji starosti je dolžnosti svoje zvesto spolnovala. Takih poslov bi si želeli.

**V Zagrebu**, 22. marca. Prav veselo znamenje je za naše narodne zadeve, da se glavno mesto kraljevine Hrvatske v najnovejšem času tako lepo razvija in da je postalo kulturno središče vseh Hrvatov. Vsakdo vé, da je pri tem podjetju storil največ škof Strossmayer, zato je ga naši nasprotniki toliko črté, kajti dobro znajo, da so njegove ideje, ki so se v hrvatskem narodu razširile, na potu njihovim osnovam, ki jih kujejo proti istemu narodu. Ali kakor je videti, bode ves ta trud teh prijateljev naroda zastoj, kajti narod zna dobro presoditi, kdo mu je pravi prijatelj ali pa nasprotnik. In ravno iz srca Hrvatske, iz kraljevskega Zagreba, širi se po narodu lepa primera zahvalnosti svojemu največjemu dobrotniku — škofu Strossmayerju. Neodvisno meščanstvo zagrebsko ne popusti prilike, da se ljubezen, katero goji v svojem srcu nasproti svojemu mecenu, tudi javno ne izkaže. V to svrhu so se zbrali najodličnejši možje glavnega mesta v nedeljo na sijajen banket v proslavo veselega godú škofa Strossmayerja.

Lepo je, da je meščanstvo v tem pogledu tako složno ter se ni oziralo niti na različna politična mnenja posameznih. Vsem je Strossmayer le velik domoljub, katerega bi morale vse stranke v istini kot takega ceniti. Banketu je predsedoval župan doktor Amruš, ki je nazdravil najpoprej presvetlemu cesarju in kralju po stari hrvatski navadi. Po odpeti cesarski pesmi izpregovoril župan krasen govor v proslavo veselega godú škofovega, onega moža, ki ima največ zaslug, da se je Zagreb v novjšem času posebno v duševnem pogledu tako krasno razvil, kar je v drugi napitnici učeni kanonik dr. Rački še bolj natanko razjasnil, izpregovorivši o utemeljenju akademije in zbirke slik kot dveh najvažnejših zavodov za prosveto med Hrvati. Vseučilišni profesor dr. Brestyanski pa je omenil velikih zaslug škofovih, ki si jih je pridobil po utemeljenju vseučilišča ter proslavljal njegovo radodarnost, kateri ni konca ni kraja, kadar gre za njegov mili

Jako umestno je tudi, da so pri posameznih farah našete vse šole istega kraja, število razredov in njih oddaljenost od župnišča.

Ljubljanska škofija šteje 17 kanonikatov (2 prazna), 275 fará (praznih 43), 2 lokaliji (obe prazni), 2 vikarijata, 11 starih samostalnih kapelanij (1 prazna), 21 ekspozitur (8 praznih), 225 kapelanij (94 praznih), 44 beneficijev (21 praznih) in 6 manemisarijatov (vsi prazni). Cerkev je v škofiji 311 kuratnih, 1004 podružnih, 8 (recte 10) samostanskih in 186 kapel. Vseh duhovnikov šteje škofija 595, in sicer 15 kanonikov, 425 kuratnih, 30 v drugih službah, 46 upokojenih, 10 tujih iz raznih škofij, 13 domačih, bivajočih zunaj škofije, in 55 redovnih.

Vseh bogoslovcev ima škofija 90, izmed teh so 4 v Rimu in 1 v Inomostu. Duš šteje škofija 575.006 (998 več od lani); torej ima povprečno vsak aktiven duhovnik po 1352 duš v oskrbovanju. Največje število duš imata fari: šentpeterska in frančiškanska v Ljubljani, prva 11.331, druga 10.098. Razven katoličanov je na Kranjskem okoli 150 zedinjenih in okoli 300 nezedinjenih Grkov, okoli 300 protestantov in okoli 70 židov. (Konec sledi.)

narod, kar je pokazal v najnovejšem času z velikim darom, ki ga je poklonil za medicinsko fakulteto.

Vsi govorili bili so od prisotnih gostov burno pozdravljeni ter odpeta poznata pesem v slavo škofu: „Ljubimo Te naša diko (ponos).“ Ob enem je bil poslan v Djakovo brzojav, v katerem čestitajo vsi prisotni ob veselem godu svojemu prvemu dobrotniku. Ta izraz sinovske udanosti škofu Strossmayerju od najboljših sinov naroda hrvatskega dokazuje najbolje, da je duh narodni čil in da bode vkljub vsem zaprekam prej ali kasneje slavil svojo zmago. In to želi vsak pravi rodoljub.

Pretekli teden in sedanjí se vrše v našem mestu volitve. Če tudi se je po naših časopisih, posebno vladnih trdilo, da pri teh volitvah nima politika nič opraviti, vendar je ona ravno odločilna. Vladna stranka je hotela na vsak način, da ima večino v mestnem zastopstvu, da bi se potem mogla hvaliti, kako se je celo v Zagrebu javno mnenje izjavilo zanjo. Ali ni se jej posrečilo. Že prvi dan se je meščanstvo izrazilo proti tej stranki, izvolivši tri zastopnike od neodvisne stranke. Hud udarec je pretrpel ta dan tudi zastopnik Folnegović, privrženec stranke Starčevića, ker je tudi on proti neodvisnim kandidiral. To naj mu bo za nauk, kakor tudi sploh njegovi stranki, da je zmaga le v slogi mogoča, nikdar pa ne v neslogi, katero oni v narodu širijo. Drugi dan so bili izbrani sami privrženci narodne stranke (magjaronске), ker pri volitvi odločujejo uradniki.

Tretji dan je bila prav zanimiva volitev. Volili so namreč meščani, ki plačajo največ davka. Sam ban je prišel volit, in dva trgovca sta prihitela z Dunaja, kjer sta imela opraviti, da dasta glas vladnemu kandidatu, ki je pa vkljub temu propal z enim glasom. Vladna stranka ni pričakovala takšnega izida, kajti računala je popolnoma na svojo zmago, ali se je vendar prevarila. Lani so v saboru nalašč zato izborni red za ta volilni razred spremenili, in sicer tako, da so častne meščane, ki so dozdej volili z najbogatejšimi, odločili, da volijo sami za-se svojega zastopnika. To je bilo opoziciji zdaj na korist, ker je zmagala v obeh razredih. Častni člani so volili vsi neodvisnega zastopnika. Tudi pri večrajšnjih volitvah je opozicija zmagala in tako je mestno zastopstvo v znatni večini svoji opozicijsko. Čudno je, ko govorimo opozicijsko, ali pri nas je žali Bog politika povsodi, pa tudi v mestnih zastopstvih. Moramo priznati, sodeč po naših okoliščinah, da je zmaga opozicijske stranke v našem mestnem zastopstvu velike važnosti. Tukaj je izbran cvet inteligencije in le-ta ni za sedanjí zistem zavzeta, kar vendar nekaj pomeni, posebno še, če pomislimo, da se po glavnem mestu ravna tudi ostala dežela. Prebivalstvo glavnega mesta ni zadovoljno s sedanjim zistemom, a ono najbolje vé, iz katerih razlogov ga ne more podpirati. Dobro pa je, da so mestne volitve tako izpale, kajti letos imamo volitve tudi za deželni zbor, in želeti je, da bi se narod ravnal po vzgledu glavnega mesta. Pri sedanjih okoliščinah je sicer malo nade, da bi se pri teh volitvah na bolje obrnilo, kajti tukaj ima vlada vso moč v svojih rokah. Ali exempla trahunt, pa bi se moglo sčasoma tudi v narodu kaj na bolje obrniti.

Stanje posvečenega škofa Gasparića je prav nevarno. Zadnje dni je dobil papežev blagoslov po zastopniku Rampoli. Zdravniki pravijo, da ne more ostati in da se more pričakovati vsaki čas smrt. Ž njim bo zgubila nadškofija enega svojih najboljših dušnih pastirjev.

**Iz Železnikov**, 20. marca. Ko sem prečital dopis iz Zeleznikov z dne 18. t. m. v št. 64., nesem vedel, ali bi se jezil ali pomiloval g. dopisnika; rečem le toliko, da on, ne jaz, je pisal neresnico, kar hočem č. čitateljem „Slovenca“ v naslednjem dokazati:

Gospod dopisnik pravi, da bi v št. 39. še odgovoril ne, ko bi si dopisnik ne bil izbral delovanja naše okr. bol. blagajne v ta namen, da očrni pri njej delujoče osebe ter jih kot take postavi pred oči čitateljem.

Moj namen ni bil, koga pred svetom očrnjevati, ampak čitateljem „Slovenca“ v resnici verno stanje tukajšnjih žebjarjev predočiti. Kaj povedati, kar je resnica, pa še ni očrnjevanje. Vi si štejete v dolžnost, da dopis moj po svoje zasuknete, ne pa pojasnite. Ali je to umestno, ker skušate svetu dokazati, da stanje tukajšnjih žebjarjev ni v resnici popolnem slabo. Tu hočete dokazati, kar ste nekoč s svojimi

privrženci dosegli. Spominjam kako so se nekateri, ki ko je gospod delavski nadzornik tudi tukajšnje delavce obiskal, bahali s tem; da so mu kazali moko, zabelo, meso, in klobase (zadnje dvoje posodil jim je nekdo, ki ga lahko imenujemo, ali bilo mu je pozneje žal, ker jih ni več nazaj dobil.) češ, pogledite in sodite, ali nam ni v resnici dobro! Pozneje bilo je tudi tem žal, ali bilo je prepozno, niso si mogli več pomagati, škodili so sebi in drugim. Takrat g. dopisnik, Vam je obveljalo, ali sedaj si niste pravega zagovora izbrali. Li to ni slabo, ako se le toliko zasluži, da se le težko izhaja, in kako!

Gospod dopisnik, koliko žebjarjskih rodbin je v Železnikih, ki bi ne bile primorane prosjačiti, dobro veste, izvzamem le tiste, ki so na glasu, da najbolje zaslužijo, in tiste, ki so v najlepših letih mladosti svoje. To je resnica, ali žalostna! Da bi bili molčali, to Vam radi verjamemo, ali odveč se Vam zdi, da si kdo upa svetu vsaj površno razkriti težnje tukajšnjih žebjarjev. Ni nam treba čakati cele tri tedne da se spomnimo in posvetujemo, kako naj Vam odgovorimo in potrdimo, da je resnica, kar smo v svojem dopisu pisali. Mi dobro vemo, da ste list takoj prvi dan v roki dobili, ne pa šele pred nekaterimi dnevi, in da so bili prizadeti duhovi jako razburjeni, in se v prvi sapi ni vedelo drugega storiti, kakor to, da se je sklical blagajnični odbor, da se pregledajo računi, ker je bila zadnja seja pred 13 meseci. Ko sem se izrazil, da bi se še morda kdo dobil, ki bi blagajničarski posel ceneje opravljal, mislil sem s tem, da bi potem več denarja ostalo, in bi tako ob času bolezni več podpore razdelili. Da, g. zdravnik mora vedeti, kdo je bolan, in kdo ne, kdo more podporo dobiti, in kdo ne. Lahko se Vam navede in dokaže, da se je pristransko ravnalo z mnogimi bolniki.

Zakaj je neki star mož, žebjar, ko mu je g. zdravnik zdravila poslal, podporo iz blagajne pa odrekel, zdravila nazaj poslal z opomnjo: „ako sem bolan, naj dobim oboje, zdravnik in bolniško podporo iz blagajne, ali pa ničesar.“ Ko bi pa mož pokazal svojo ranjeno nogo, pripoznati bi moral vsak, ako tudi ni zdravnik, da mož trpi silne bolečine, in da le z največjim naporom pri delu vstraja.

To Vam je jeden dokaz, navedemo jih lahko mnogo! Slednjič bi Vam pa lahko navedel take, ki so podporo dobili, pa je neso zaslužili. Da so bili tukajšnji delavci l. 1890 člani škofjeloške bolniške blagajne, je res, da bi jih pa bila taista izključila, to pa ni res, ker se je na odločno željo delavcev tukajšnja blagajnica ustanovila.

Da so mi žebjarjski delavci v istini pri srei, Vam potrdim, ker imam zato več uzrokov, prvič, ker so rojaki moji, kakor Vaši, in jih ljubim, akoravno se ne podpisujem „Rodoljub Podratnikovski.“ — Drugič pa zato, ker je njih stanje v resnici žalostno! Gospod dopisnik, ali bi se Vi veselili, da Vam je na stara leta beraška palica podpora? Da pa bi bil jaz z mojim dopisom, v katerem sem žebjarjskih trpinov stanje le površno opisal, provzročil še žalostnejše posledke, to mi je neumevno. Največjo neresnico ste pa povedali s tem, ko pravite, da so le taki opustili žebjarstvo, ki se sami izogibljajo dela.

To je očitna neresnica, če ne laž! Vsi, ki so žebjarstvo pustili in si ali drugim kruha iskat, so pridni delavci, ki s svojimi rokami pošteno redé sebe in rodbine svoje. Naj bi se od Vaše strani ne bilo pred leti toliko branilo staviti tovarno katerokoli in ob enem trobilo v uho vsakemu, kedor Vas je hotel poslušati, da je v Železnikih dobro, da predobro — godilo bi se jim lahko izdatneje bolje, kakor se jim godi. Vsi ti, ki so bili primorani zaslužka si iskati drugje, imeli bi ga doma. To je resnica, ki oči kolje. Ni res, to je lahko reči, nam pa ravno tako dokazati, da je resnica, kar smo pisali! Toliko za sedaj!

## Dnevne novice.

V Ljubljani, 24. marca.

(Presvetla cesarica) se je dne 17. t. m. pripeljala na otok Krk.

(Deželni zbor kranjski) je imel danes 8. sejo. O prošnji meščanov v Krškem za oprostitev mostarine na deželnem mostu čez Savo v Krškem se je unela daljša stvarna debata, katere so se udeležili poročevalec Kersnik, Šuklje, baron Schweigel, Pfeifer in Murnik. Prošnji krških meščanov se ni ustreglo iz mnogih razlogov, katere

širneje pojasnimo prihodnjič. Prihodnja seja bo v torek.

(Za ljudsko šolo na Štajerskem) se je leta 1890/91 izdalo skupaj 1.293.566 gld. 64 $\frac{1}{2}$  kr. Vseh ljudskih šol je bilo: 801 javna, 29 zasebnih s pravico javnosti, 19 brez te pravice; 555 javnih je bilo nemških, 201 slovenska, 45 nemških in slovenskih.

(Podporno društvo za slovanske visokošolce na Dunaju.) Prejeli smo tretje letno poročilo podpornega društva za slovanske visokošolce na Dunaju, katero je bilo ustanovljeno leta 1888 povodom vladarske štiridesetletnice cesarja Franca Jožefa I. Iz poročila posnamemo, da si je odbor v dosego svojega namena pridobil prijateljev in sodelavcev vseh merodajnih krogov. Slovenski škofje, slovenska delegacija v drž. zboru, deželni zastop sredine slovenskih dežel, srednji stanovi vseh strok in poklicev, brez ozira na pokrajino, katera jim je že domovina, vsi so med ustanovniki ali podporniki tega društva. — Vseh dohodkov je imelo društvo v minolem letu 2429 gld. 40 kr. Osnovna glavica je koncem 1890. leta 3863 gld. 6 kr. — Podpora se je razdelila v preteklem letu za 974 gld. Podpiranih je bilo 52 dijakov. Podporno društvo, kakor je razvidno iz te svote, nikakor še ni založeno s takimi sredstvi, da da bi moglo ustrezati vsem zahtevam. Koliko je pač še treba — pravi poročilo — da bodo vsi revni in vredni naši visokošolci brez skrbi za vsakdanji živež; in kako daleč je še društvo od svojega idejale, ustanoviti revni in pridni slovanski mladini na Dunaju „pribežališče“, v katerem naj bi bilo preskrbljeno za njeno telesno in dušno hrano! — Nameni društva so hvale in podpore vredni, zato Slovencem podporno društvo za slovanske visokošolce na Dunaju iskreno priporočamo tudi v nadaljno podporo.

(Slovensko gledališče.) Jutri dne 25. t. m. se bode predstavljala opera v enem dejanju „Cordillo“. Besede in glasbo zložil R. Wurmb, poslovenil Fr. Gerbič. Pred opero se bode prvič predstavljala burka v jednom dejanju „Putifarjeva žena“. Po Zörnerju poslovenil Ig. Borštnik. Prihodnja predstava v nedeljo dne 27. t. m.

(Oproščen.) Kakor smo že omenili, tožili so lahoni isterskega duhovnika g. Legoviča, da je v Košteliru povodom zadnjih volitev hujskal ljudstvo in propovedoval v cerkvi, naj se nikar ne pusté zibati od „šiorov“, kakor valovi morski. Obravnava se je vršila dne 18. t. m., celi dan pred okrožnim sodiščem v Rovinju, predsedoval je svetovalec Tušar, zagovarjal je zatoženca dr. Trinajstić. Ob 1 $\frac{1}{2}$ 9. uri zvečer se je objavila razsodba, g. Legovič je bil nekrivim spoznan.

(V Buzetu) so dne 6. maja minolo leto razni gospodiči in — gospice med sprevedom do podružne cerkve v Strani na nečuden način žalili verski čut vernega ljudstva. Metali so na ljudi jajca, suvali s solničniki, konečno so začeli porogljivo peti litanije. Proti zasramovalcem se je sicer pričela preiskava, a obsojen je bil eden s a m. Najvišje sodišče pa je nekda ovrglo prvo razsodbo ter zaukazalo, da se iznova prične preiskava proti vsem izgreznikom.

(Koroške srednje šole.) Koroška ima štiri srednje šole, in sicer: višji državni gimnaziji v Celovcu in Beljaku, nižjo gimnazijo v Št. Pavlu ter višjo realko v Celovcu. Na gimnazijah je poučevalo minolo šolsko leto vкупe 56 profesorjev. Šolarjev je bilo koncem šolskega leta 732 (v Celovcu 412, Beljaku 181, Št. Pavlu 139), 63 več, kakor prejšnje leto. Šolnine se je vplačalo 9940 gld. 50 kr., sprejemnine 554 gld. 40 kr., doneskov za šolske knjižnice 691 gld. — Po narodnosti je bilo izmed šolarjev: 84.6% Nemcev, 14.7% Slovencev (0.4% manj, kakor 1890. leta!). Po veroizpovedanju: katolikov 96.9%, protestantov 3.1%. 62 dijakov je imelo štipendije v skupnem znesku 6127.51 gld. — Vspeh pouka kaže: odličnjakov 123, prvi razred 501, drugi razred 51, tretji razred 12. — Zrelostni izpit je na gimnazijah delalo 39 dijakov, izmed njih z odliko 7. — Na višji realki v Celovcu je poučevalo 16 učiteljev; dijakov je bilo koncem leta 198, in sicer 96% Nemcev, 3% Slovencev, 1% Lahov. 95% katolikov, 4.5% protestantov. 20 dijakov je imelo štipendije v skupnem znesku 2759 gld. 92 kr. — Učni vspeh kaže: odličnjakov 26, prvi razred 155, drugi razred 16, tretji razred 1. Zrelostni izpit je delalo 12 dijakov, 3 z odliko.

(Nesreča.) Iz Domžal se nam poroča: Dne 23. t. m. ponesrečila se je tukaj dobro znana gđ.

Terezija, svakinja tovarnarja Krizanta Ladstätterja. Omenjenega dne so jo izveli iz Bistrice utopljeno. Kako se je ponesrečila, ne more se vedeti. Imela je navado nabirati cvetlice na bližnjem hribu, pod katerim prav tikoma teče Bistrica, zato nekateri menijo, da je v svoji srčnosti šla na nevarno strmino in da ji je zdrsnilo, ker je bila zemlja še zmrzla. Rana na obrazu spriduže, da je najpoprej prietela na skalo, s skale zvalila se je v nezavednosti v plitvo vodo, in ker ni bilo nobene pomoči, je utonila. Drugi zopet trdijo, da je bila gospodičina zadnji čas zelo otožna in ne prav čiste pameti. Ta nesreča zgodila se je že jutraj ob šesti uri, dobili so jo še-le okoli devete ure.

(Hrenoviška kmetijska podružnica) se je na občnem zboru dne 20. marca izrekla za to, da se uvede na Notranjskem cikasto goveje plemo. Občni zbor je bil obilno obiskan. Na dnevnem redu je bila poleg raznih posvetovanj o govedarski postavi in o napravi drevesnice volitev stalnega odbora. Podružnica šteje sedaj 48 udov.

(Koroška c. kr. kmetijska družba) je praznovala dne 16. in 17. t. m. petindvajsetletnico obstanka svoje kmetijske šole. Dopoldne dne 16. marca je bil v veliki dvorani celovške deželne hiše slavnostni shod, katerega se je udeležilo mnogo bivših učencev imenovane šole in udov kmetijske družbe. Navzočen je bil tudi g. deželni predsednik, deželni glavar in več drugih dostojanstvenikov. Predsednik družbi, dr. pl. Edlman je pozdravil navzoče in se primerno zahvalil raznim činiteljem, ki so pripomogli k ustanovitvi in uspešnemu razvoju kmetijske šole. Deželni predsednik Schmidt-Zabierow je imenom vlade čestital šoli in jej zagotavljal nadaljšo blagohotnost vlade. Slavnosten govor je imel dež. odbornik Hock, ustanovitelj te šole. Govornik je podal zgodovino postanka in razvoja šole. Prva misel jo ustanoviti sprožila se je povodom slavnosti stoletnice kmetijske družbe dne 30. sept. 1865. l. Otvorila se je dne 8. nov. 1866. l. — Kot najstarejši šolar kmetijske šole je govoril znani poslanec Kiršner, ki smatra za glavno nalogo te šole, da prodaje novošegno „aufklärung“. — Vodja šoli Schütz je v svojem dolgem govoru podal sliko razvitka kmetijstva. — Zvečer dne 16. t. m. so se udeleženci slavnosti zbrali pri običajnem obedu, kjer so se vršile seve razue napitnice. Drugi dan so si ogledali skupno družbene zavode v Celovcu in okolici.

(Občni zbor koroške kmetijske družbe) se je vršil dne 16. t. m. v Celovcu. Udeležilo se ga je 77 zastopnikov 43 podružnic, deželni predsednik in več druge gospode. Družba šteje sedaj 43 podružnic z 2286 članovi. Koncem 1891. leta je imela družba premoženja 37.830 gld. 42 kr.; penzijski zaklad šteje 21.201 gld. 47 kr. Proračun za leto 1892 kaže potrebnost 22.205 gld. 85 kr., pokritja 21.916 gld. 40 kr., torej primanjkljaja 289 gld. 45 kr. — Sklepalo se je o družbinih zadevah in dovolilo nekaj podpor. Mej drugim se je tudi sklenilo, da se stalno namesti živinozdravniški potovalni učitelj. Koliko se bode pri tem ozira jemalo na slovanske kmete, ne vémo. A bržkone bode osrednji odbor slej kakor prej dosledno kazal svoje ultranemško mišljenje, in bodo slovanske prošnje in terjatve i zanaprej „mirno“ romale v koš! Pri družbi je vpisanih jako mnogo Slovencev, ki imajo od družbe bore malo dobička. Da se hoče družbeni odbor i nadalje obdajati nasproti Slovencem v neprodornim kitajskim zidom, oglasili se bodo Slovenci na način, ki družbi izvestno ne bode koristen!

(Orožniški polkovnik R. Gramposič) je umrl v Griesu poleg Bolcana v 67. letu dobe svoje. Pokojnik si je stekel za našo deželo mnogo zaslug gledé organizacije orožništva, ko je bil leta 1879 imenovan orožniškim poveljnikom na Kranjskem. Roman Gramposič se je porodil dne 20. aprila leta 1825 v Varaždinu.

(Vzvišen vzgled.) Iz zdravšča Arco v južnih Tirolah poroča neki briksenski list to-le: „Nadvojvoda Albrecht je že odtodi odpotoval na Dunaj. Visoki gost se je tu mudil tri mesece in je s svojim vzvišenim, vzornim vzgledom povsodi blagodejno vplival na prebivalce tega mesteca. Večkrat se je naključilo, da je srečaval na javnih krajih duhovnika s sv. zakramenti za umirajoče. Nadvojvoda se je vselej odkril in pokleknil, ko je mimo njega šel duhovnik. Pred svojim odhodom je, kakor vsako leto, obdaroval mestne uboge, kajti stari vojak je ondi, kakor oče, a celo stradojočim Slovakom je poslal 1000 gld. Nadvojvoda je ondi zelo priljubljen, da, popularen, kajti sam nagovori

najpriprostejšega meščana, kjerkoli koga sreča." — To je izvestno vzoren vzgled!

(Umor.) Včeraj zjutraj našli so v Trstu delavčevu ženo Marijo Trebec v nje stanovanju s prerezanim vratom. Ker se sumi, da jo je umoril njen mož Jože Trebec, so slednjega priprli.

(Ženo ubil.) Zakonska Janez in Ter. Kubar v Zagorju za Savo sta že nekaj let živela v prepiru. Minolo nedeljo se je žena upijala v neki krčmi ter se zvečer vračala domov. Mej potjo jo sreča mož, vrže na tla in potem pod most, kjer je ležala do 5. ure zjutraj v nezavesti. Preneso jo v bližnjo hišo, kjer čez dve tri umrje vsled ran. Moža so tako izročili sodišču.

(Šest cestarskih služb) za Idrijsko cesto v goriskem okraju je razpisanih do 1. majnika. Ta službena mesta so pridržana podčastnikom, mesečna plača 16 gld., oziroma 18 in 20 gld. Zahteva se zmožnost slovenščine in nekoliko znanja v branju in pisanju. Prošnje naj se vložijo pri c. kr. namestništvu v Trstu.

## Narodno gospodarstvo.

### Razširjanje trtne uši po Kranjskem.

(Poročilo deželne odbora.)

V.

Deželna komisija za trtno uš.

Ker 1890. leta deželna komisija ni bila sklicana k seji, obrnil se je deželni odbor z dopisom dne 19. novembra 1891 do deželne vlade s prošnjo, da naj glede na vedno rastoče širjenje trtne uši po deželi, kar najhitreje skliče deželno komisijo ter naj ji seštevno predloži vprašanje, kako naj bi se pospeševala nova nasaditev vinogradov z ameriškimi trtami.

Tej želji vstregla je deželna vlada, ter na dan 17. decembra 1891 sklicala deželno komisijo k seji. Po zapisniku, katerega je prijavila deželna vlada, vsprejela je komisija sledeče nasvete:

1. Promet z ameriškimi ukoreninjenimi trtami naj se na Kranjskem, katero je uže tako skoraj popolnoma okuženo, dopusti in to dopuščenje raztegne tudi na okraj Brežice na Štajerskem, odkoder bi se za Kranjsko lahko dobivale ukoreninjene trte.

2. Da se v posameznih občinah napravijo izgledni vinogradi ter da se omogoči eksperimentalen navod o vzgojevanju ameriških trt, povabi naj se skozi nekaj let v posameznih oddelkih kakih 30 umnejih vinogradnikov iz raznih občin ob deželnih troških na vinarsko šolo na Grm, da so v 3 do 4 dneh pouče o prekopavanju (rigolanju) in o žlahtnenju trt v zelenečem stanju.

3. Kadar bode vsled takega začetnega pouka primerno število oseb toliko izobraženih, da bodo pri poučevanju same mogle pomagati, nastavi naj se popotni učitelj nalašč za vinorejo s posebno nalogo, da s pomočjo onih oseb v vsaki občini napravi trtne nasade kot vzgledne vinograde ter da posamezne vinogradnike pri nasajanju in cepljenju osobno napeljuje in jim pomaga ter v občinah prireja popotne poučne tečaje.

4. Delovodju Frančišku Kavčiču v državni trtnici na Slapu se naroča, da vsako pomlad povabi primerno število mladenčev in vinogradnikov Vipavske doline v trtnico na Slap, da jih poučuje v obdelovanju in požlahtnjevanju ameriških trt ter ta pouk s praktičnim delom združuje.

5. Dr. Mencinger navaja, da na Kranjskem finančni organi, oziroma premérski uradniki v slučajih, kadar gre za odpis zemljiškega davka pri vinogradih uničenih po trtni uši, še le potem konstatujejo, da je vinograd uničen, — in to je pogoj za odpis davka — kadar se posučeno trsje spravi iz vinograda ali vsaj poseka, med tem ko se na Štajerskem ta pogoj ne jemlje tako strogo, temveč se vinograd za uničenega smatra uže takrat, ko posušeno trsje še stoji. To se večinoma ujema tudi z dejanskimi razmerami, ker je iztrebljevanje trt mnogokrat jako zamudno delo, tako da se je vsled tega večkrat še celo naznanilni rok zamudi.

Drugi nedostatek je ta, da na Kranjskem zastopnik finančnega oblasti k dotičnemu poizvedovanju zaradi odpisa davka odredi sodnijsko postavljene cenilce kot večše zaupnike. Ti cenilci pa so le redko-kedaj tudi vinogradniki, večkrat še celo zemljiški posestniki ne, vsled česar se od njih ne more pričakovati strokovnjaške vede, dočim je to postavni pogoj njihovega poslovanja.

Dr. Mencinger torej prosi, da se ti postopki prijavijo c. kr. finančnemu ravnateljstvu s prošnjo za primerno pomoč.

Ta predlog podpirajo ostali člani komisije.

6. Ker vinogradniki premalo poznajo zakon, in dotične ministerske ukaze, zastran dodeljevanja ugodnosti in podpor vsled škod, katere je napravila trtna uš, se deželni odbor prosi, da ta zakon da razmnožiti in brezplačno razdeliti.

Deželni odbor je vsled teh mu prijavljenih sklepov naročil šolskemu vodstvu na Grmu, da glede tečajev o požlahtnjevanju trt stavi svoje nasvete.

VI.

Desetletna oprostitev davka za iznova nasajene vinograde.

Z zakonom dne 15. junija 1890 (drž. zak. št. 143) se je ukazalo:

„Ako se nasadi vinskih trt ali njih deli z najmanj 1/4 hektarno površino, v katerih se je zaredila trtna uš, ali kateri niso nad 25 kilometrov oddaljeni od kakega s tem mrčesom okuženega nasada, uničijo po povelju oblasti ali prostovoljno ter se znova obsade z novimi trtami, prosti so zemljarine deset let počenši od časa, ko se je dovršil novi nasad.“

Po tem zakonu so torej novi nasadi zemljarine le tedaj prosti, če vinograd najmanj 2500 m<sup>2</sup> (665 stirskega sežnje) obsega. Ker bi bile vsled tega vse manjše parcele — in teh je največ na Kranjskem — izključene od vse koristi omenjenega zakona, obrnil se je deželni odbor dne 8. aprila 1891, št. 804 do visoke poslaniške zbornice s prošnjo, da naj se člen 1 navedenega zakona tako spremeni, da se zahtevano površje novonapravljenih vinogradov od 2500 m<sup>2</sup> zniža vsaj na 1000 m<sup>2</sup> ali pa še bolj.

## Telegrami.

**Dunaj, 23. marca.** V današnji občinski seji je bila huda vihra, seja je bila pretrgana, predsednik je odbornika Gregoriga izključil za dve seji.

**Budimpešta, 24. marca.** Eötvös je naznanil priči v aferi z Andrassy-jem, stvar pa se utegne mirno rešiti.

**Berolin, 23. marca.** Eulenburg utegne biti imenovan pruskim ministerskim predsednikom; zaradi novega učnega ministra se cesar še ni odločil.

**Berolin, 24. marca.** „Kreuzzeitung“ poroča, da je cesar jako milostno vsprejel ostavko naučnega ministra Zedlitzja.

**Pariz, 24. marca.** Policijska prefektura je ukazala, da se morajo prijeti povsod vsi provzročitelji dinamitnih napadov. „Journal des Debats“ poroča, da je policija zasačila več anarhistov, ki so sklenili delati s strupom. Tri so zaprli, pripravljene snovi so izročili kemičnemu laboratoriju v preiskavo.

**Peterburg, 23. marca.** Stradajoči so do maja preskrbljeni z živežem.

## Umrli so:

22. marca. Uršula Čanker, uradnega sluge žena, 70 let, Valvazorjev trg 5, plučnica.

V bolnišnici:

21. marca. Jožef Zupančič, delavec, 32 let, jetika.

## Tujci.

22. marca.

Pri **Maltcu**: Breuer; Kelbl; Milhofer; Langfelder; Illek, Reiss, Mikolascheg, Wagener, Weisskopf, Frisch, potovalci, z Dunaja. — Cerovšek iz Trbiža. — Gieler, kavarnar, iz Bruka ob Muri. — Osman iz Libnice. — Schlenker iz Solnograda. — Obergföll, profesorjeva soproga, iz Kočevja. — Neuner iz Celovca. — Kooss, potovalec, iz Maribora.

Pri **Stona**: Pöschl, zasebnica; Mayer, potovalec; Porges, Wellisch, Göber, trgovci, z Dunaja. — Infanger, iz Grada. — Jenc, c in kr. stotnik, s soprogo, iz Karlovca. — Mayer, trgovec, z Reke. — Löwy, trgovec, iz Prage. — Grawein iz Št. Vida. — Rothman iz Vel. Varadina. — Schubitz, davkar, iz Radovljice.

Pri **avstrijskem caru**: Zabak iz Celovca. — Žgur, trgovec, iz Poddrage. — Pikel, trgovec, iz Postojne.

Pri **bavarskem dvoru**: Cvek, potovalec, iz Kamnika. — Hudovernik, trgovec, iz Šmarja. — Jusa iz Italije.

Pri **Virantu**: Verhovšek, kooperator, iz Ribnice. — Rebol, trgovec, z Višnje Gore.

## Tržne cene v Ljubljani

dne 23. marca.

|                | gl. kr. |                    | gl. kr. |
|----------------|---------|--------------------|---------|
| Pšenica, nktl. | 11 50   | Špeh povojen, kgr. | 62      |
| Rež.           | 9 50    | Surovo maslo,      | 70      |
| Ječmen.        | 7       | Jajce, jedno       | 2       |
| Oves.          | 6 50    | Mleko, liter       | 8       |
| Ajda.          | 9 50    | Goveje meso, kgr.  | 62      |
| Proso.         | 7       | Telečje            | 58      |
| Koruz.         | 6 20    | Svinjsko           | 64      |
| Krompir.       | 3       | Koštunovo          | 40      |
| Leča.          | 12      | Pisaneč            | 1       |
| Gran.          | 10      | Golob              | 22      |
| Fižol.         | 9       | Seno, 100 kgr.     | 1 96    |
| Maslo, kgr.    | 84      | Šlama,             | 2 40    |
| Mast.          | 64      | Drva trda, 4 mtr.  | 7       |
| Špeh svež,     | 54      | „ mehka, „         | 5       |

## Vremensko sporočilo.

| Dan                                             | Čas   | Stanje         | Veter                  | Vreme | Mokrina na 24 ur v mm |
|-------------------------------------------------|-------|----------------|------------------------|-------|-----------------------|
| opazovanja                                      |       | barometra v mm | termometra po Celsiusu |       |                       |
| 22. u. jut.                                     | 740 0 | — 18           | sl. sever              | jasno |                       |
| 23. u. pop.                                     | 737 6 | 9 8            | sl. vzh.               | „     | 0-00                  |
| 23. u. zvec.                                    | 737 6 | 3-6            | brezv.                 | „     |                       |
| Srednja temperatura 3-9°, za 0-6° pod normalom. |       |                |                        |       |                       |

## Zahvala.

Za toli ljubezniva in sočutna javljenja tolažbe ob nepričakovano hitri smrti našega v Gospodu umrlega preljubljenega nepozabnega očeta, oziroma tasta in deda, blagorodnega gospoda

## Andreja Druškoviča

hišnega posestnika in zemljaka

zahvalimo se najtopleje in iskreno vsestranski. Posebna hvala bodi izrečena velikodušnim darovateljem krasnih venčev in spremljevalcem pogreba blagega pokojnika.

V Ljubljani, dne 24. marca 1892.

155 1

Žalujoči ostali.

## Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne provzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse **zobne operacije in zobna plombovanja**

## A. PAICHEL,

(12) 20 zobozdravnik (7)  
pri Hradeckega mostu I. nadstr.

## Velika zaloga vina

## Dominik Trojanšek,

pekovski mojster,

v Gorici, Via Municipio št. 8,

se priporoča posebno častiti duhovščini in drugim gospodom, ki želé imeti v resnici **zanesljivo**

## dobro vino,

belo in črno. Kdor si enkrat pri meni naroči vino, gotovo se ne kesa in ga zopet naroči.

**Belo vino** je iz goriške okolice. V zalogi imam posebno dobro istrijsko vino „**teran**“ in izvrsten „**refosko**“ v steklen cah iz l. 1889. Vsa ta vina razpošiljam po najnižji ceni in zagotavljam najboljšo blago. Priporočam se torej sl. občinstvu. 77 16—9

Natoni istrijski črni teran.

## Kalan:

## POVESTI,

slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

## II. zvezek

izšel je ravno kar ter se dobiva v „Katol. Bukvarni“ in Tiskarni komad po 20 kr., po pošti 23 kr.

Prvega zvezka je še nekaj izvodov v zalogi.

Primerno darilce.

**Ana Rupnik,**  
izdelovalka umetnih cvetlic,  
v Ljubljani, sv. Petra cesta 13,  
se toplo priporoča prečast. duhovščini in sl. občinstvu v iz-  
delovanje vseh v to stroko vstopajočih se del, in sicer:  
**vsakovrstnih šopkov, vencev**  
in vso opravo za 120 4—4  
**nove maše.**  
Vse izvrši po kar mogoče nizkej ceni.

**Jelenov zob**  
v srebru 75 kr., z gamsom gld. 1.25.  
**Absoluten vspeh.**  
**Zaspanje izključeno!**  
Cena gld. 2.25, s koledrom gld. 3.05.  
**Po noči sveteč cifernik**  
70 kr. več, ravno tak koledar-  
darski budilnik, s ponoči svetlečo  
cifernico, z miznim zvoncec,  
montiran, gld. 4.75, prima-  
kakost gld. 5.75.  
**Novost,** setne oblike, z  
niklastim okovom, pozlačena,  
bogato cizelirana skoro 28 cm  
visoka ura z budilom, z bitjem  
1/4 in 1/2 ure, cena gld. 9.—,  
brez bitja gld. 5.—. **Ura s**  
**kukovico,** bje 1/4 in 1/2 ure,  
cena gld. 7.—, v umetno iz-  
delani omariči gld. 9.—, s ku-  
kovic, prepelico in repetiranjem, bogato izrezana gld. 18.50.  
**Kovinska trpežna ura za gospode,** odprta, ma-  
sivni okrov iz nov. srebra gl. 5.50, z dvojnimi okrovom gl. 7.50.

**EMIL MAYER,**  
161 Dunaj, I., Deutschmeisterplatz 4. 10—2  
Vse proti dveletnemu jamstvu, tovarniški ceniki zastoj.

**Trgovski učenec**  
primerno izšolan, najde prostor v trgovini  
**Alojzija Pogačnika v Cerknici.** 153 3—2

**Priporočilo zavoda za izdelovanje**  
**cerkvenih paramentov**  
**Ludovika Kottala**  
na Dunaju, I., Rothenthurmstrasse, 23,  
kateri ima največje zalogo in izbero  
liturgično predpisanih in izdelanih  
mašnih plaščev, dalmatik, plu-  
vialov, banderov, baldahinov, ve-  
lumov, monštranc, kelihov, cibo-  
rijev, svetilnic, svečnikov, kadil-  
nic, lestencev, perila itd. itd. —  
Tudi se dobé altarne slike in kri-  
ževa pota (oljnatobarvene slike), leseni kipi, božji grobi itd.  
po najnižji tovarniški ceni. 163 (12—1)  
Ilustrovani katalogi franko in zastoj.

**Katarina Lah,**  
v Ljubljani, Florijanske ulice št. 11,  
se priporoča prečast. duhovščini in sl. občinstvu v  
izdelovanje  
**cvetlic za cerkve**  
posebno šopkov za sveče in altare, vencev  
za prapore, bandera in svečnike, in za po-  
polne oprave ob novih mašah in drugih slo-  
vesnostih po najnižji ceni. 149 3—3

**Avugst Runggaldier,**  
delalnica cerkvenih lesenih kipov in podobarskih proizvodov  
v St. Ulrichu, Gröden, Tirolsko,  
priporoča prečast. duhovščini, cerkvenim predstojništvom, pa-  
tronom in cerkvenim dariteljem  
**altare, lece, vsakovrstne svetnike, štatve,**  
**križeva pota, križe, Kristuse, božične jaslice**  
itd. itd. vsakojake kakovosti in oblike v natančni pripravi in  
najfinjši izvršitvi. 57 5—4  
Ilustrovani ceniki na željo zastoj in franko.

**Vincenc Čamernik,**  
kamnosek,  
v Ljubljani, Parne ulice 9,  
se najuljudneje priporoča prečastiti duhovščini in iz-  
vršitev naročil vsakovrstnega  
**cerkvenega umetnega kamno-**  
**seškega dela,**  
kakor: **altarej obhajilnih miz** itd.,  
slav. občinstvu pa svojo bogato zalogo najraznovrst-  
nejših po najnovejših obrisih prav lično iz različnih  
vrst marmorja izdelanih  
**nagrobni spomenikov.**  
Vse na tukajšnjem pokopališču stoječe in pri  
njem izgotovljene spomenike, kateri se vsled nedovolj-  
nega zidanega temelja nagibajo, popravi brezplačno  
dvakrat na leto in sicer spomladi in pred Vsemi svetimi.  
Tudi p. n. **stavbenim podjetnikom** se pri-  
poroča v vsakovrstna  
**stavbinska dela,**  
katera fino, trpežno in ceno izvrši. 157 6—1

Št. 5806 **Razglas.** 181 1  
V smislu deželnega zakona s dne 17. junija 1870., šte. 21. dež. zak.,  
o varstvu zemljiških pridelkov proti škodi gosenic, hroščev in drugih škodljivih  
mrčesov, naročam vsem posestnikom, uživalcem in najemnikom zemljišč v  
ozemlju mestne občine ljubljanske, da jim je  
**do 15. aprila letos**  
svoje **sadno in lepšalno drevje, grmovje, seči, lesene vrtno plo-**  
**tove in hišne stene na vrtilih, na polji in na travnikih**  
**očistiti zapredenih gosenic, mrčesnih jajec in zapredkov (ličin),**  
in **sežgati** ali kakor si bo di **pokončati nabrana gosenčna gnjezda**  
in **jajca.**  
Prav tako je tiste gosenice, ako se spomladi pokažejo na drevju, grmovji  
in rastlinji, kakor tudi zapredke pokončati **kakor hitro mogoče** a najdalje  
**do 15. maja letos.**  
Kedar se drevesa, ki so jih napadle gosenice, posekajo, ali kadar se  
veje, ki so jih napadle gosenice, odsekajo, tedaj se taka drevesa, oziroma  
take veje ne smejo pustiti v tem stanu ležati, ampak morajo se ali gosenice  
obratiti od njih, ali pa drevesa in veje precej sežgati.  
Dalje morajo gori imenovane osebe hrošče, dokler letajo, od svojega  
sadnega in lepšalnega drevja, lepšalnih grmov in drevorednih dreves, potem  
od drevja ob gozdni rob v istih primerljajih, kjer je tega treba zaradi  
bližine, vsak dan, zlasti v zaranih urah otresati in pokončevati ali obračati  
kmetijstvu na korist.  
Na polji se morajo črvi (podjedi, ogrei) pri oranji ali kopanji zemlje  
precej za plugom, z motiko ali lopato pobirati in koj pokončati.  
Če se bode kdo obotavljal, gori navedena opravila izvršiti do določenega  
časa, jih bode mestna občina dala izvršiti na njegove stroške, vrhu tega pa  
se mu bode naložila na korist občinske blagajnice globa od 1 do 10 gld., in  
če bi se to ponovilo, do 20 goldinarjev: kdor bi ne mogel plačati globe,  
bode kaznovan z zaporom od 12 ur do 4 dni.  
**V Ljubljani, dne 17. marca 1892.**  
Župan: **Grasselli** s. r.

**Uradne**  
in trgovske  
**KOVERTE**  
s firmo priporoča  
**KAT. TISKARNA**  
v Ljubljani.

**Dobrega**  
**jabolčnega mošta**  
ima na prodaj **130 veder**  
**J. Suwa** 159 3—1  
v Šiški pri Ljubljani.

**Razprodaja**  
**Pozor!**  
**Gospo-**  
**dinje**  
**Pozor!**  
**Najnižja cena!**  
**V prodajalnici**  
**Andr. Druškoviča**  
v Ljubljani,  
**Mestni trg št. 9/10**  
dobiva se po najnižji ceni  
najboljša modrobela poste-  
klenjena ploščevinasta  
**kuhinjska posoda**  
Tu dobiva se tudi vsakovrstno hišno  
in **kuhinjsko orodje** po najnižji ceni.  
S tem ponuja se p. n. gospodinjam,  
prečast. duhovščini, gostilničarjem, pred-  
stojništvom bolnišnic itd. najboljša pri-  
lika svojo hišno in kuhinjsko orodje po  
ceni spopolniti ali pa si novo omisliti.  
**Cele kuhinjske oprave za neveste**  
od gld. 15.— do gld. 200.—  
**Vnanja naročila izvrše se takoj.**

| Dunajska borza.                       |                |                                                |                 |
|---------------------------------------|----------------|------------------------------------------------|-----------------|
| Dne 24. marca.                        |                | Dne 23. marca.                                 |                 |
| Papirna renta 5%, 16% davka           | 94 gld. 20 kr. | Ogerska zlatna renta 4%                        | 107 gld. 45 kr. |
| Srebrna renta 5%, 16% davka           | 93 " 55 "      | Ogerska papirna renta 5%                       | 101 " 90 "      |
| Zlata renta 4%, davka prosta          | 110 " 80 "     | 4% državne srečke l. 1854., 250 gld.           | 138 " 90 "      |
| Papirna renta 5%, davka prosta        | 102 " 90 "     | 5% državne srečke l. 1860., 100 gld.           | 148 " 75 "      |
| Akeije avstro-ogerske banke, 600 gld. | 965 " — "      | Državne srečke l. 1864., 100 gld.              | 181 " — "       |
| Kred tne akeije, 160 gld.             | 309 " 75 "     | Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4% | 96 " 15 "       |
| London, 10 funtov strl.               | 118 " 85 "     | Zastavna pisma                                 | 10 " 60 "       |
| Napoleonodor (20 fr.)                 | 9 " 42 "       | Kreditne srečke, 100 gld.                      | 187 " 25 "      |
| Cesarski cekini                       | 5 " 59 "       | St. Genois srečke, 40 gld.                     | 60 " — "        |
| Nemških mark 100                      | 58 " 10 "      |                                                |                 |

**MERCUR** menjarnična delniška  
družba na Dunaju,  
I., Wollzeile šte. 10.  
Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem  
listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute  
in devize.  
Razna naročila izvrše se najtočneje.

**Za nalaganje glavnice priporočamo:**  
**4% gallške propinacijske zadolžnice.**  
**4 1/2% zastavna pisma peštanske ogerske komer-**  
**cijske banke.**  
**4 1/2% komunalne obveznice ogerske hipotečne**  
**banke z 10% premijo.**  
Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podruž-  
nice njene.

Z le 6 gld. se lahko dobí **300.000 gld. že 1. aprila.**  
**Dun. komunalne promese** à 3 1/4 gld. in  
50 kr. kolek.  
Glavni dobitnik **200.000 gld. av. velj.**  
**Tisine promese** à 2 gld. in 50 kr. kolek.  
Glavni dobitnik **100.000 gld. a. v.**  
Obe vkupe le **6 gld.!**